

Toespraak mr. M.J. Cohen, burgemeester van Amsterdam, bij de Nationale Herdenking 4 mei 2007, op de Dam in Amsterdam

Toen het Duitse leger op 10 mei 1940 ons land binnenviel, bezwoer de bezetter dat niemand hoefde te vrezen voor verlies van vrijheid en veiligheid – behalve diegenen die zich zouden verzetten tegen de bezetter, en, maar dat bleek later, behalve de joden, de Sinti en de Roma, en, nog weer later, alle mannen die dwangarbeid moesten verrichten.

Voor velen ging het leven na 10 mei dus gewoon door. Totdat de bezetter z'n ware gezicht liet zien, toen sommigen het opnamen voor hun bedreigde landgenoten, met protestacties en stakingen. De bezetter sloeg ongekend hard terug met arrestaties, deportaties en executies.

Wat sommigen al vreesden bleek bittere werkelijkheid: als de vrijheid van de één wordt beknot, is de vrijheid van *allen* in het geding.

Desondanks kwamen mensen in verzet. Voor hen was vrijheid meer waard dan hun eigen leven, dat zij door hun protest en verzet op het spel zetten, en vaak, te vaak, verloren.

Dat wij vandaag vrijheid kennen en over onze grondrechten kunnen beschikken, hebben wij te danken aan het dappere en heldhaftige optreden van al diegenen die tijdens de Tweede Wereldoorlog hebben gestreden tegen de bezetter, om onze vrijheid te herwinnen.

Hen gedenken wij hier, op de Dam in Amsterdam, en op tal van andere plaatsen in ons land, zoals wij al die anderen gedenken, die slachtoffer werden van onvrijheid toen zij streden voor vrijheid. Wij gedenken de slachtoffers van de bezetting in Nederland en in Zuid Oost Azië, en de Nederlandse militairen die sindsdien zijn omgekomen. Wij gedenken hen met het grootst mogelijke respect en met dankbaarheid.

En wij realiseren ons, wat een overweldigende invloed oorlog heeft, niet alleen op de generatie die een oorlog heeft meegemaakt, maar ook op de volgende, en de daarop volgende. Wie nu diegenen spreekt die de Tweede Wereldoorlog nog aan den lijve hebben meegemaakt, ontkomt niet aan hun verhalen uit juist die tijd. Wie nu militairen spreekt, die in oorlogsgebied hun bijdrage hebben geleverd aan het tot stand brengen van vrede, hoort, ziet of voelt de indrukken die zij van die tijd meedragen, hun leven lang. En die, gewild of ongewild, overdragen op hun kinderen. Verhalen waarin de angst en de spanning voelbaar zijn, verhalen ook die nog steeds niet verteld kunnen worden - omdat het te erg was.

In die zin heeft iedere bom die ontploft, ieder geweerschot dat valt, een geweldige nagalm. Ieder schot, in iedere oorlog.

Lang nadat die oorlog afgelopen is.